

Sygn. akt I ACa 786/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący SSA Jakub Rusiński (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Tomaszewska

SA Ewelina Jokiel

Protokolant: sekretarz sądowy Agata Karczewska

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 9 czerwca 2016 r. w G.

w sprawie z powództwa R. C. i G. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 4 lipca 2014 r. sygn. akt I C 82/13

I. prostuje oczywistą omyłkę w rubrum i sentencji zaskarżonego wyroku poprzez zastąpienie w opisie firmy pozwanej spółki za każdym razem słowa (...), słowem (...);

II. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że zasądza od pozwanego solidarnie na rzecz powodów dalszą kwotę 42.850,35 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2012 r. do dnia zapłaty,

b) w punkcie 3 (trzecim) i 4 (czwartym) w ten sposób, że uchyla je i w miejsce punktu 3 (trzeciego) ustala, że powodowie wygrali sprawę w 63 %, zaś pozwany w 37 %, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Gdańsku, według zasady stosunkowego ich rozdzielenia;

III. oddala apelację powodów w pozostałej części;

IV. oddala apelację pozwanego w całości;

V. ustala, że powodowie wygrali sprawę wywołaną własną apelacją w 47%, zaś w sprawie wywołanej apelacją pozwanej w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania za instancję odwoławczą referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Gdańsku, według zasady stosunkowego ich rozdzielenia.

SSA Ewa Tomaszewska SSA Jakub Rusiński SSA Ewelina Jokiel

Sygn. akt I ACa 786/14

UZASADNIENIE

Powodowie R. C. i G. C. wnieśli przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. pozew, w którym domagali się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 131.394 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia 5 marca 2012 r. do dnia zapłaty (tj. od dnia odbioru wezwania do zapłaty przez pozwanego) tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2012 r. z nieruchomości gruntowych położonych w L. gmina Ż., które stanowią działki gruntowe oznaczone numerami ewidencyjnymi (...), dla których Sąd Rejonowy w Kartuzach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste o numerach odpowiednio (...) oraz (...), w związku z posadowieniem na nich gazociągu wysokiego ciśnienia (...) będącego własnością (...) S.A. z siedzibą w W. - Oddział w G.. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając roszczenie powodowie podali, iż w okresie, za który dochodzą wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z wymienionych wyżej nieruchomości, byli i są nadal jej właścicielami, pozwany zaś nie posiada żadnego tytułu prawnego do korzystania i czerpania korzyści z położonego na nich gazociągu wysokiego ciśnienia. Zaznaczono, iż strony nigdy nie uregulowały między sobą kwestii tytułu prawnego ani wynagrodzenia za korzystanie z działek powodów, przedmiotem orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej nie było również posiadanie służebności przesyłu. Powodowie powołali się na okoliczności świadczące o złej wierze pozwanego, a także wskazywali na szereg czynności prawnych, którymi pozwany nabył zorganizowaną część przedsiębiorstwa pierwotnie należącego do (...), uzasadniając z powołaniem się na art. 55 4 kc wnioski o solidarnej odpowiedzialności pozwanego jako nabywcy ze zbywcą. Powyższe ich zdaniem przesądza o zasadności żądania od pozwanego wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powodów za cały okres wskazany w pozwie. Wysokość wynagrodzenia strona ustaliła opierając się o wycenę

powołanego przez nią rzeczoznawcy majątkowego, który określił ją na poziomie 131.394 zł za cały okres.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 39.621 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2012 roku do dnia zapłaty (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2); zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 1.981 zł tytułem kosztów sądowych w zakresie opłaty stosunkowej oraz kwotę 1.085 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3); zasądził solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kwotę 2.197 zł tytułem kosztów sądowych w zakresie wydatków oraz kwotę 2.514 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4); nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Gdańsku kwotę 948,52 zł tytułem kosztów sądowych w zakresie wydatków (pkt 5). Swoje rozstrzygnięcie oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych przedstawionych w uzasadnieniu wyroku. Wynika z nich, że w 1983 r. na podstawie pozwolenia na budowę wydanego przez Wojewódzki Zarząd (...) Przestrzennej w G. z dnia 21 lipca 1981 r. Nr GP-II-440/38/81 na nieruchomości gruntowej położonej w L., stanowiącej obecnie działki gruntu nr (...), pod powierzchnią gruntu, wybudowano gazociąg wysokiego ciśnienia (...) P. - W.. Inwestorem powyższego były (...) Zakłady (...) w G..

W dniu 20 grudnia 1995 r. powodowie G. i R. C. nabyli prawo własności nieruchomości gruntowej położonej w L. gmina Ż. w postaci działki nr (...) o powierzchni 0.1468 ha, za cenę 1000 zł. Natomiast umową sprzedaży z dnia 30 grudnia 1997r. nabyli działkę nr (...) o pow. 0.1459 ha oraz działkę (...) obszaru 0.1000 ha za łączną cenę 15.000 zł.

W dacie sprzedaży działki (...) posiadały przeznaczenie rolnicze.

W dacie nabycia nieruchomości powodowie wiedzieli, iż na działkach (...) znajduje się gazociąg (...).

Pozwana spółka (...) S.A. w W. przejęła gazociąg (...) P. - W. do używania i pobierania pożytków na podstawie umowy leasingu operacyjnego z dnia 6 lipca 2005 r. od (...) S.A. z siedzibą w W..

W treści umowy w jej § 3 ust. 3 pozwany jako korzystający oświadczył, iż przyjmuje do wiadomości i zgadza się na odbiór przedmiotu leasingu i wykonywanie umowy leasingu, pomimo że finansujący nie ma w chwili zawarcia umowy leasingu uregulowanego tytułu prawnego w stosunku do niektórych składników przedmiotu leasingu.

Z dniem 10 października 2006 r. pozwana spółka stała się właścicielem gazociągu (...) P. - W. na skutek uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Spółki o podwyższeniu kapitału zakładowego w drodze emisji akcji, które zostały pokryte w całości wkładem niepieniężnym obejmującym segmenty systemu przesyłowego, mogące pełnić samodzielną funkcję gospodarczą polegającą na przesyłaniu paliwa gazowego, w skład których wszedł m. in. segment systemu przesyłowego obejmujący gazociągi i przyłączone do niego stacje redukcyjno- pomiarowe od węzła G. - M. do stacji redukcyjno - pomiarowej L., w tym wymieniony w pozycji 119 (...) G. - W. (1) do (...) W..

W 2011 -2012 r. na nieruchomości powodów został wybudowany gazociąg (...) (...),4 MPa, zlokalizowany wzdłuż gazociągu (...).

Powodowie prowadzili negocjacje z pozwanym w sprawie ustanowienia służebności przesyłu, jednakże strony nie doszły do porozumienia.

Wobec powyższego pismem z dnia 28 lutego 2012 r. powodowie wezwali pozwaną spółkę do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze stanowiącej ich własność nieruchomości w kwocie 120.000 zł, zakreślając 7- dniowy termin do ustosunkowania się do powyższego od daty otrzymania pisma. Pismo doręczono pozwanej w dniu 5 marca 2012 r.

W obydwu księgach wieczystych w odniesieniu do działek nr (...) w dziale III dokonano w dniu 23 marca 2012 r. wpisu o ograniczeniu sposobu korzystania z nieruchomości, o treści "W celu zapewnienia prawa do wejścia na teren nieruchomości dla prowadzenia na niej budowy inwestycji: "Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia (...), (...) (...), relacji W. - G.,. Odcinek X, teren gminy Ż.", a także prac związanych z konserwacją lub usuwaniem awarii, dojazdu i kontroli, ogranicza się sposób korzystania z przedmiotowej nieruchomości przez udzielenie zezwolenia na zakładanie i przeprowadzanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii oraz urządzeń łączności publicznej i sygnalizacji, a także innych podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (DZ. U. Nr 97 poz. 1055) dla projektowanego gazociągu (...) wyznacza się strefę kontrolowaną 8,0 m(po 4,0 m od osi gazociągu). W strefie tej nie wolno wznosić budynków, urządzeń stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas eksploatacji. Na okres budowy gazociągu konieczne jest zajęcie pasa montażowego o szerokości 20 m z obowiązkiem doprowadzenia terenu, po zakończeniu budowy, do stanu poprzedniego.

Wpisu tego dokonano w dniu na podstawie decyzji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z 27 stycznia 2012 r. (...)4PG/BP-6PG- 772-2-115/10/11/12 oraz decyzji Wojewody G. z 3 grudnia 2009 r. WI.I/WW-(...)-17/09.

W dniu 12 czerwca 2013 r. Burmistrz Gminy Ż. wydał decyzję UN- Z.6730.251.2013.MM o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego wolnostojącego na działce nr ew. 146/13 położonej w miejscowości L.. W ustaleniach dotyczących ochrony i kształtowania ładu przestrzennego zawarto m. in. wyłączenie z zabudowy strefy objętej ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gazociągu wysokiego ciśnienia (...) 500 (...),4 MPa W. - G. wraz ze strefą kontrolowaną i urządzeniami towarzyszącymi - przebiegającego przez teren gminy Ż., zgodnie z którym w granicach strefy kontrolowanej gazociągu obowiązuje zakaz wznoszenia budynków, sadzenia drzew, krzewów i podejmowania działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu. Ponadto również wyłączenie spod zabudowy strefy w odległości 20 m od gazociągu wysokiego ciśnienia (...), PN 6,3 MPa relacji P. - W., wskazanej przez Ministra Przemysłu Handlu w rozporządzeniu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139 po. 686).

Analogiczne wyłączenie zawarto również w decyzji z dnia 13 czerwca 2013 r. UN-Z.6730.252.2013.MM o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinne wolnostojącego na działce nr ew. 146/14 położonej w miejscowości L..

Pozwany nie wniósł uwag do projektów wyżej wymienionej decyzji.

Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy D. K. ustalił, że wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów za okres od 1 stycznia 2003 r. do 9 października 2006 r. wynosi 7.416 zł, natomiast za okres od 10 października 2006 r. do 31 stycznia 2012 r. 32.205 zł.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany, podobnie jak jego poprzednik prawny, bez tytułu prawnego korzysta z nieruchomości powodów jako posiadacz w złej wierze.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji w sprawie miał zastosowanie art.55⁴ k.c. albowiem pozwany nabył samodzielnie segmenty systemu przesyłu gazu, które są tak daleko wyodrębnione, że stanowią wyodrębnioną całość przedsiębiorstwa zbywcy, w oparciu o którą pozwany samodzielnie może prowadzić działalność gospodarczą. Ustalając wysokość roszczenia w kwocie 39.621 zł, Sąd Okręgowy oparł się na opinii biegłego sądowego, któremu dał wiarę. Przyjął za nim, że strefa ochronna jaka należało uwzględnić przy ustaleniu obszaru ingerencji pozwanego we własność powodów została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. nr 139, poz.686) i wynosi 20 metrów, analogicznie jak rozporządzenie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz.640). jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art.224 § 2 k.c. w zw. z art.225 k.c. oraz art.230 k.p.c. i art.481 § 1 i 2 k.c.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekła na podstawie art.100 k.p.c., według zasady stosunkowego ich rozdzielania.

Obie strony wniosły apelację.

Powodowie zaskarżyli wyrok w zakresie, w jakim Sądu Okręgowego oddalił ich powództwo i orzekł o kosztach postępowania, zarzucając mu naruszenie:

1) art.233 § 1 k.p.c. poprzez przyznanie wiarygodności opinii biegłego

rzeczoznawcy majątkowego pomimo przedstawionych przez powodów zastrzeżeń, odnośnie do ustalenia przez biegłego wysokości roszczenia,

2) art.217 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art.227 k.p.c. i w zw. z art.286 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z dodatkowej opinii biegłego oraz dowodu z przesłuchania świadka M. O.,

3) art.233 § 1 k.p.c. w zw. z art.328 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego poprzez pominięcie dowodu z opinii prywatnej i standardów wyceny.

W oparciu o takie zarzuty, szeroko uzasadnione w apelacji, powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie dalszej kwoty 91.773 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2012 r., zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania za obie instancje oraz o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego rzeczoznawcy na okoliczność ustalenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powodów, przesłuchanie świadka M. O. oraz dowodu z dokumentów prywatnych pominiętych przez Sąd Okręgowy, a istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Pozwany zaskarżył wyrok w części zasądzającej od niego roszczenie oraz koszty procesu, zarzucając Sądowi Okręgowemu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art.6 k.c. w zw. z art.7 k.c. poprzez uznanie, że pozwany zobowiązany był wykazać pozostawanie dobrej wierze
- art.230 i art.352 § 2 k.c. w zw. z art.224 § 2 k.c. i art.225 oraz art.7 k.c. poprzez zasadzenie od pozwanego dochodzonego pozwem roszczenia pomimo niewykazania przez powodów złej wiary pozwanego
- art.55 k.c. poprzez zastosowanie tego przepisu w sytuacji w której pozwany ni jest nabywca przedsiębiorstwa w rozumieniu tego przepisu, dla ustalenia jego legitymacji biernej w sprawie,
- przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. Nr 97, poz. 1055), poprzez ich niezastosowanie,
- przepisów rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. nr 139, poz.686), oraz przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz.640), poprzez ich zastosowanie i w rezultacie przyjęcie niewłaściwej strefy ochronnej przy ustaleniu zakresu korzystania z nieruchomości powodów;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art.233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechania wszechstronnej oceny materiału dowodowego i oparcie się na opinii biegłego sądowego,
- art.234 k.p.c. poprzez pominięcie dobrej wiary pozwanego, pomimo nie przedstawienie dowodów, pozwalających na obalenie domniemania,

3/ sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie złej wiary pozwanego jako posiadacza służebności pomimo nieudowodnienia tej kwestii przez powodów.

W oparciu o takie zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancję, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresie gazownictwa i sieci przesyłowych.

W odpowiedzi na obie apelację strony wniosły wzajemnie o ich oddalenie i zasądzenie od przeciwnika procesowego kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Zawiadomiony na wniosek pozwanego o procesie (...) spółka akcyjna w W., nie przystąpił do postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

I. Apelacja pozwanego.

Z uwagi na to, że dalej idąca jest apelacja strony pozwanej, zmierzająca do podważenia powództwa co do zasady, w pierwszej kolejności należało ocenić jej zarzuty.

1. Zasadniczą kwestią dla uzasadniania roszczenia powodów było ustalenie, czy pozwany jest posiadaczem w złej wierze, co stanowi przesłankę dla roszczeń powodów na podstawie art. art.225 i art.224 § 2 k.c.

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 230 k.p.c. i art.352 § 2 k.c. w zw. z art.225 i 224 § 2 k.c. powiązany przez skarżącą z art. 7 k.c. i art. 6 k.c. oraz art.234 k.p.c. polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, że pozwany przed wytoczeniem powództwa był posiadaczem w złej wierze zobligowanym do zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Istota domniemania prawnego, zdefiniowanego w art. 234 k.p.c., wyraża się w nakazie przyjęcia określonego

w normie prawnej faktu. Nie wyklucza to możliwości wykazania faktu przeciwnego, zmianie ulega jedynie w tym wypadku ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu, z przerzuceniem obowiązku dowodzenia na drugą stronę.

Do obalenia domniemania może dojść nie tylko w wyniku inicjatywy dowodowej uczestników postępowania. Utrwalony jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, który należy zaakceptować, że fakty domniemane powinny podlegać ocenie w kontekście wszystkich dowodów zebranych w sprawie, niezależnie od tego, która ze stron domagała się przeprowadzenia dowodu. Nie jest również wyłączone stosowanie domniemań faktycznych, jeśli byłyby do tego podstawy (por. postanowienia SN z 20.4.1994 r., I CRN 44/94, OSNC 1994, nr 12, poz. 245; z 7.10.2010 r., IV CSK 152/10, LEX nr 707912, wyrok SN z 10.10.1997 r., II CKN 378/97, OSP 1998, nr 6, poz. 111).

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko judykatury, które przyjmuje tradycyjne rozumienie dobrej wiary posiadacza. Występuje ona wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza cudzego prawa (por. uchwała SN z 6.12.1991 r., III CZP 108/91, OSNC 1992, nr 4, poz. 48; wyrok z 19.5.1998 r., II CKN 770/97, Lex nr 82299; postanowienia SN: z 17.2.1997 r., II CKN 3/97, LEX nr 1228349; z 22.12.1998 r., II CKN 59/98, LEX nr 847118; z 14.6.2005 r., V CK 700/04, LEX nr 301799; z dnia 9.1.2014 r., V CSK 87/13, LEX nr 1448336).

Domniemanie dobrej wiary posiadacza (art. 7 k.c.) wzruszyć może zatem dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o tym, że narusza swym zachowaniem prawo innej osoby. Takim dowodem może być stwierdzenie braku własnego tytułu posiadacza uprawniającego do wejścia na cudzy grunt, czy korzystania z niego w określonym zakresie.

W prawidłowo ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym brak jest dowodu stanowiącego o uzasadnionym przeświadczeniu posiadacza o prawie do korzystania z nieruchomości w ramach służebności gruntowej. Z pewnością nie przemawia za dobrą wiarą posiadacza samo pozwolenie na budowę wydane przez Wojewódzki Zarząd (...) Przemysłowej w G. z dnia 21 lipca 1981 r. Nr GP-II-440/38/81, ani nawet tolerowanie instalacji gazowej przez właściciela nieruchomości.

W uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 76/15, Sąd Najwyższy stwierdził, że w wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w procesie budowlanym nie rozstrzyga o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego w dobrej wierze (LEX nr 1958100).

Istotna dla sprawy jest okoliczność, że pozwana spółka przyjmując do używania i pobierania pożytków na podstawie umowy leasingu operacyjnego z dnia 6 lipca 2005 r. od (...) S.A. w W. instalacji przesyłu gazu, wiedziała, iż dokonując odbioru przedmiotu leasingu nie jest uregulowany tytuł prawny do niektórych składników przedmiotu leasingu (§ 3 ust.3 umowy leasingu). Tym samym jako posiadacz zależny miał wiedzę, że kwestie służebności nie są uregulowane. Pozwany i właściciel linii przesyłowych nie dysponowali umową o ustanowienie służebności, ani żadnym innym tytułem pozwalającym na przyjęcie, że pozostawali w uzasadnionym przeświadczeniu, że mają tytuł prawny do posiadania służebności.

W efekcie chybione jest także zarzut naruszenia art.234 k.p.c. i zarzut sprzeczności ustaleń z treścią zabranego w sprawie materiału dowodowego.

Odpowiednie stosowanie przepisów art. 224-229 k.c. do posiadacza zależnego oznacza, że powstanie i zakres roszczeń uzupełniających, jak też roszczeń posiadacza o zwrot nakładów zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza. Posiadacz zależny jest w dobrej wierze, gdy jest przekonany, i jest to usprawiedliwione okolicznościami, że jego posiadanie jest zgodne z prawem, w zakresie którego włada rzeczą. Jeśli posiadacz zależny wie o tym lub powinien wiedzieć, że prawo, w zakresie którego włada rzeczą, mu nie przysługuje, albo wie o tym, albo wiedzieć powinien, że jego prawo do władania rzeczą (w tym przypadku na podstawie umowy leasingu) nie jest skuteczne wobec właściciela,

jest posiadaczem zależnym w złej wierze. Wówczas jego relacje z właścicielem w zakresie roszczeń uzupełniających określają przepisy dotyczące posiadacza samoistnego w złej wierze.

Według orzecznictwa art. 230 k.c. dotyczy właśnie takiego posiadacza zależnego, który władając rzeczą w określonym zakresie, nie ma do tego prawa, skutecznego względem właściciela (wyrok SN z 11.3.1999 r., III CKN 187/98, Lex nr 1214415). Takim posiadaczem był z pewnością powód w okresie umowy leasingu, która nie była skuteczna wobec właścicieli nieruchomości, na której położony jest przedmiot leasingu (urządzenia przesyłowe). Ponadto Sąd Okręgowy prawidłowo zastosowała art.55⁴ k.c. i w konsekwencji uznał, że powodom należy się od pozwanego wynagrodzenie na podstawie art.224 i art.225 k.c. za cały okres objęty pozwem.

2. Bezzasadny jest zarzut naruszenia art.55⁴ k.c.

Sąd pierwszej instancji przyjął, że poprzednik prawny pozwanego, następnie pozwany, był posiadaczem w złej wierze od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2012 r. Następstwo prawne w zakresie odpowiedzialności pozwanego Sąd Okręgowy wywiódł z umowy podwyższenia kapitału zakładowego poprzez wniesienie aportu w postaci linii przesyłowej jako zorganizowanego przedsiębiorstwa na podstawie uchwały zgromadzenia akcjonariuszy z dnia 10 października 2006 r. Według Sądu pierwszej instancji, pozwany, jako nabywca części przedsiębiorstwa (art. 55⁴ k.c.) - jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, natomiast później odpowiada samodzielnie jako posiadacz w złej wierze na podstawie umowy leasingu operacyjnego.

Sąd Apelacyjny akceptuje przyjęte przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne dotyczące wybudowania sieci gazowej na terenie nieruchomości powodów, korzystania przez pozwanego z tej sieci od 2005 r. oraz jej nabycia przez pozwanego w 2006 r., a także co do prawa własności powodów do przedmiotowej nieruchomości. Ustalenia te wymagają uzupełnienia o stwierdzenie, że w 2001 r. właścicielem sieci gazowej położonej na nieruchomości powodów był operator (...) S.A w W. (okoliczność bezsporna). W dniu 6 lipca 2005 r. sieć gazowa została oddana pozwanej spółce w leasing operacyjny i w tym momencie nastąpiło wydanie przedmiotu leasingu (yide: umowa leasingu operacyjnego k.534

- 541, protokół zdawczo odbiorczy k.543). Następnie na podstawie uchwały zgromadzenia akcjonariuszy (...) S.A z dnia 26 czerwca 2006 r., m.in. te elementy sieci gazowniczej zostały nabyte przez Skarb Państwa, jako rzeczowa dywidenda za rok 2005 r. (yide: akt notarialny wraz z załącznikami k.1340 - 1361). Na podstawie uchwały zgromadzenia akcjonariuszy (...) S.A. w W. z dnia 10 października 2006 r., Skarb Państwa wniósł „segmenty systemu przesyłowego mogące pełnić samodzielną funkcje gospodarczą” do pozwanej spółki jako aport. Aport obejmował m.in. sieć gazowniczą położoną na nieruchomości powodów (yide: akt notarialny k.545-551). W okresie od 2006 r. do 2011 r., Skarb Państwa wniósł do pozwanej spółki w tej samej formie, pozostałe składniki sieci gazowej znajdujące się na terenie kraju (yide: akty notarialne dołączone do pisma procesowego powodów z dnia 2.3.2015 r. k.650 - 1214).

Powyższe ustalenia wynikają z dokumentów przedstawionych przez powodów w toku postępowania apelacyjnego, których prawdziwość nie została podważona przez pozwanego.

Z pewnością odpowiedzialność pozwanego istnieje od dnia 6 lipca 2005 r., jako posiadacza zależnego (art.224 i art. 225 k.c. w zw. z art.230 k.c.). Od tego dnia obowiązywała umowa leasingu operacyjnego i w tym też dniu nastąpiło objęcie przez pozwanego elementów sieci gazowej położonej m.in. na nieruchomości powodów.

Fakt, że przedmiotowe urządzenia przesyłowe stanowiły przedmiot aportu wniesionego przez Skarbu Państwa do pozwanej spółki jest bezsporny. Ta okoliczność wymagała jednak uzupełnienia poprzez wskazanie, że wcześniej tę część majątku (...) S.A. nabył Skarb Państwa w wyniku otrzymania rzeczowej dywidendy. Na skutek wielu czynności prawnych związanych z wniesieniem aportu do pozwanej spółki w postaci poszczególnych linii gazowniczych, Skarb Państwa przeniósł na pozwaną przedsiębiorstwo przesyłowe.

Nabycie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55⁴ k.c. mogło nastąpić także w wyniku zawarcia kilku czynności prawnych (por. wyrok SN z 6.7.2005 r., III CK 705/04, OSNC 2006, nr 6, poz.103). Bez znaczenia dla skutków czynności prawnej, o której mowa w komentowanym przepisie, pozostaje rodzaj czynności prawnych, jakie strony podjęły, doprowadzając w konsekwencji do nabycia przedsiębiorstwa (por wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 705/04, OSN 2006, nr 6, poz. 103). Nie budzi przy tym wątpliwości, że zbyciem przedsiębiorstwa w

rozumieniu art. 55⁴ k.c., a wcześniej art. 526 k.c., jest także wniesienie go jako aportu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (por. wyrok SN z 23.3.2007 r., V CSK 518/06, LEX nr 48975). Sąd Apelacyjny podziela także pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2007 r., V CSK 18/07, że za zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą nie tylko pierwszy nabywca przedsiębiorstwa, ale także kolejni nabywcy (LEX nr 327889). Przyjęcie odmiennego zapatrywania rodzi bowiem niebezpieczeństwo podejmowania próby obchodzenia prawa.

W rezultacie, uznanie przez Sąd pierwszej instancji że in concreto pozwany jest nabywcą co najmniej zorganizowanej części przedsiębiorstwa, z prowadzeniem którego pozostaje roszczenie powodów, jest prawidłowe i w tym zakresie zarzut naruszenia art.55⁴ k.c. jest chybiony.

3. Nieuzasadniony jest zarzut naruszenia przepisów rozporządzeń właściwych ministrów, dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe.

Na wstępie należy zaznaczyć, że według orzecznictwa, powierzchnia strefy ochronnej gazociągu będącego własnością przedsiębiorstwa przesyłowego ma wpływ na ustalenie wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu, odpowiadające treści służebności przesyłu. Posiadanie przedsiębiorstwa w zakresie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu obejmuje obszar faktycznego wykonywania posiadania, co nierozdzielnie wiąże się z zakresem ograniczenia właściciela w wykonywaniu jego praw. Przepisy kolejnych rozporządzeń, w tym również obowiązującego w okresie objętym pozwem rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139 z dnia 7 grudnia 1995 r., poz.686) określają warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe. Są one adresowane przede wszystkim do przedsiębiorcy przesyłowego, który w celu wybudowania i użytkowania sieci przesyłowej musi spełnić warunki techniczne, w tym również w zakresie strefy ochronnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa gazociągu. Przepisy te wiążą także organy administracji oraz właściciela nieruchomości, który w strefie ochronnej nie może wykonywać prawa własności przez jej zabudowę. Z tego uregulowania nie wynika jednak, że wyłączenie wykonywania części uprawnień właścicielskich następuje bez ekwiwalentu pieniężnego. Skoro zatem ustanowienie strefy ochronnej jest konsekwencją wybudowania gazociągu będącego własnością przedsiębiorstwa przesyłowego, to służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu musi obejmować także tę strefę, a zatem posiadanie nieruchomości w zakresie takiej służebności również ją obejmuje.

W rezultacie, wynagrodzenie na bezumowne korzystanie obejmuje powierzchnię, która zapewnia funkcjonowanie tego urządzenia zgodnie z obowiązującym prawem. W okolicznościach niniejszej sprawy, do odmiennych wniosków nie prowadzi treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15 (LEX nr 1938005). Przede wszystkim uchwała ta, do której odwołuje się pozwany w piśmie procesowym z dnia 4 marca 2016 r., bezpośrednio dotyczy służebności przesyłu, a nie bezumownego korzystania z nieruchomości. W sprawie bezumownego korzystania wypowiedział się natomiast Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 14.11.2013 r., II CSK 69/13 (OSNC 2014, nr 9, poz.12), stwierdzając, że „z prawem posadowienia danego typu urządzenia przesyłowego łączy się również określenie jego przebiegu, a wynagrodzenie obejmuje powierzchnię, która zapewni funkcjonowanie tego urządzenia, zgodnie z obowiązującym prawem. [...] Przedsiębiorstwo przesyłowe nie regulując sytuacji prawnej w zakresie posiadania takiego urządzenia, nie może ciężarem ograniczenia wywołanych przepisami dotyczącymi warunków technicznych, jakimi powinna odpowiadać sieć, obciążać właściciela nieruchomości”. Niezależnie od tego należy wskazać, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 grudnia 2015 r., nie wykluczył zdaniem Sądu Apelacyjnego a priori, że pas strefy ochronnej może być również objęty wynagrodzeniem należnym właścicielowi. Jak wynika bowiem z jej uzasadnienia,

w przypadku gdy strefa ochronna została przyjęta w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, to odpowiedzialność za taki stan rzeczy ponosi gmina. W stanie faktycznym niniejszej sprawy, przebieg sieci gazowej nie był przewidziany w planie zagospodarowania przestrzennego, zaś obowiązujące w chwili lokalizacji gazociągu przepisy nie przewidywały żadnej rekompensaty dla właścicieli nieruchomości. Z tego względu, nie ma w ocenie Sądu Apelacyjnego podstaw do pozbawienia powodów wynagrodzenia za korzystanie z tej części nieruchomości na podstawie art.224 i 225 k.c.

Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że nie mają zastosowania w sprawie przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. Nr 97, poz. 1055), gdyż ich zastosowanie do gazociągów wybudowanych przed 2001 r.

expressis verbis wyłącza § 89 tego rozporządzenia. Zatem, do określenia strefy bezumownego korzystania miało zastosowanie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe. (Dz. U. Nr 139 z dnia 7 grudnia 1995 r., poz.686), wskazujące na 20 metrową strefę bezpieczeństwa (odległość podstawową).

Z tych względów, Sąd Okręgowy co do zasady właściwie określił strefę ochronną dla ustalenia obszaru, którego dotyczy roszczenie z tytułu bezumownego korzystania.

Według § 6 ust.2 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 14 listopada 1995 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, odległość podstawowa powinna być liczona od zewnętrznej ścianki gazociągu lub rury ochronnej, dlatego w ten sposób należało ustalić granice strefy objętej bezumownym korzystaniem, a nie według nieobowiązującego w tym przypadku § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30.7.2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (od osi gazociągu).

W oparciu o takie kryteria biegły sądowy powołany w sprawie dokonał wyliczeń, których ocena zostanie przedstawiona w dalszej części uzasadnienia.

Mając powyższe na uwadze, należy natomiast stwierdzić, że zarzuty sformułowane w apelacji pozwanego odnoszące się do opinii biegłego i dotyczące uwzględnienia strefy bezpieczeństwa są nieusprawiedliwione.

Bezzasadnie pozwany zarzuca Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, poprzez przyjęcie, że znajduje ono zastosowanie w niniejszej sprawie. Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy nie przyjął regulacji wspomnianego rozporządzenia jako właściwej, a jedynie wskazał na podobne uregulowania dotyczące wielkości strefy ochronnej według tego rozporządzenia, z tymi, jakie wynikają z rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 14 listopada 1995 r.

4. Sąd Apelacyjny uznał twierdzenia i dowody zgłoszone przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 4 marca 2016 r. za spóźnione (art.381 k.p.c.). Dokument załączony do pisma w postaci decyzji Wojewody (...) z dnia 21 września 2011 r. był znany pozwanemu i nie było przeszkód, aby wykorzystać go przy okazji sporządzania wcześniejszych opinii przez biegłych. Poza tym, dopuszczenie kolejnego dowodu z pewnością wpłynęłoby na przedłużenie postępowania i byłoby sprzeczne z zasadą koncentracji materiału dowodowego.

Sąd odwoławczy nie znalazł także podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu gazownictwa, gdyż kwestie związane ze strefą ochronną na potrzeby ustalenia wysokości roszczenia zostały już wystarczająco wyjaśnione i w tym zakresie nie była wymagana wiedza specjalna.

Z przytoczonych wyżej względów, apelacja pozwanego jako bezzasadna, na podstawie art.385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

II. Apelacja powodów.

Apelacja powodów jest częściowo uzasadniona.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c., będącego źródłem uprawnień strony, a nie źródłem obowiązków sądu i określającym negatywne skutki prawne powstające dla strony w razie zaniechania skorzystania przez nią z przysługujących jej uprawnień. Sąd nie może więc dopuścić się naruszenia art. 217 § 1 k.p.c., podobnie jak i art. 227 k.p.c., który określa jedynie, jakie fakty mogą być przedmiotem dowodu (por. wyrok SN z 15.5.2014 r., IV CSK 503/13, LEX nr 1467131).

Trafny jest natomiast zarzut naruszenia art.233 § 1 k.p.c. poprzez zaakceptowanie w całości opinii biegłego sądowego powołanego w sprawie oraz zarzut naruszenia art.217 § 3 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c.

Rację mają powodowie, że metoda ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, przy uwzględnieniu współczynnika s, który odpowiada za obniżenia wartości nieruchomości, budziła uzasadnione wątpliwości, zaś ich usunięcie wymagało zasięgnięcia wiadomości specjalnych (art.278 § 1 k.p.c.). Wątpliwości te wynikały w szczególności z analizy dwóch dokumentów prywatnych, a mianowicie dołączonego do pozwu operatu szacunkowego z dnia 31 grudnia 2012 r. i standardu (...) 4 „Wycena odszkodowań dla urządzeń przesyłowych”.

Znajdujące się w aktach dokumenty wskazujące na zaniżenie wysokości obliczonej przez biegłego D. K. wartości roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości, stanowiły wyjaśnienie będące poparciem - z uwzględnieniem wiadomości specjalnych - stanowiska powodów. Mogły zatem przemawiać za koniecznością dopuszczenia dowodu z innego biegłego (por. wyrok SN z dnia 1.6.1974 r., II CR 260/74, LEX 7517). Z art. 278 § 1 k.p.c. i art. 286 k.p.c. wprost wynika, że w sprawie może być powołany więcej niż jeden biegły. Wskazany brak kolejnej opinii i odmienne stanowisko wypływające z wyżej wskazanych dokumentów prywatnych oraz umotywowane z punktu widzenia wiadomości specjalnych stanowisko powodów, odnośnie do metod wyceny przedmiotowych roszczeń, to przesłanki wskazujące na to, że oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego stanowiło naruszenie art.217 § 3 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. W tym zakresie apelacja powodów jest uzasadniona.

Jest oczywistym, że ustalenie wysokości wynagrodzenia należnego powodom, wymagało wiedzy specjalnej, a w konsekwencji powołania biegłego, który w swojej opinii stosować będzie standardy obowiązujące rzeczoznawców. Dlatego w tym zakresie konieczna była weryfikacja opinii sporządzonej przed Sądem pierwszej instancji przez D. K..

W związku z zarzutami podniesionymi przez powodów, Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z kolejnej opinii biegłego, na okoliczność określenia wysokości wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powodów w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2013 r. (k. 1215).

Powołana przez Sąd drugiej instancji biegła K. S. (1) wyjaśniła, że według aktualnie obowiązujących rzeczoznawców standardów, okoliczność, iż obecni właściciele nieruchomości kupili rzecz obciążoną, bierze się pod uwagę przy ustanowieniu służebności, natomiast nie przy okazji ustalenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, a tego dotyczyło roszczenie powodów.

Biegły D. K. wykorzystał w swojej opinii współczynnik K (współczynnik służebności przesyłu), a ten bierze pod uwagę współczynnik S, który nie powinien być uwzględniony. Pomimo wyjaśnień tego biegłego o braku wykorzystania współczynnika S, został on faktycznie uwzględniony w kwestionowanej opinii, jako spadek wartości wynoszący we wzorze $K^* = k \times (1 - S)$, gdzie składnik S wynosi 0,5 (k.345). Obniżenie należnego właścicielom obciążonej nieruchomości wynagrodzenia z uwagi na niższą wartość nieruchomości - ponieważ posadowione są na niej urządzenia przesyłowe - było więc nieuzasadnione.

W zasadzie tylko na tym polegała zmiana obliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów w opinii K. S. (1) (wyjaśnienia biegłej K. S. na rozprawie w dniu 16.10.2015 r.).

Biegła w swojej opinii wzięła pod uwagę obiektywne kryteria dla ustalenia wynagrodzenia należnego powodom, zgodne z Krajowym Standardem Wyceny Specjalistycznym (...) Określenie wartości służebności przesyłu oraz wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przesyłowych (który wszedł w życie 2015 r.) i zdaniem Sądu Apelacyjnego jej opinia oraz wyjaśnienia dotyczące różnic z poprzednią wyceną są jasne i wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przepisy o ochronie własności nie określają wysokości wynagrodzenia za cały okres korzystania z rzeczy przez posiadacza bez tytułu prawnego. Według orzecznictwa zarówno powstanie roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, jak i wysokość wynagrodzenia nie zależą od tego, czy właściciel w rzeczywistości poniósł jakiś uszczerbek, jakkolwiek szkodę, a posiadacz uzyskał jakąś korzyść, czy efektywnie korzystał z rzeczy. Wysokość wynagrodzenia jest niezależna od rzeczywistych strat właściciela i rzeczywistych korzyści odniesionych przez posiadacza, o wysokości należnego właścicielowi wynagrodzenia decydują natomiast stawki rynkowe za korzystanie z danego rodzaju rzeczy i czas posiadania rzeczy przez adresata roszczenia (por. wyrok SA w Katowicach z 10.2.2015 r., I ACa 917/14, LEX nr 1661157, wyrok SA w Warszawie z 16.9.2015 r., VI ACa 1575/13, LEX nr 1936789).

W tym zakresie miarodajną wartość dowodową posiadają w sprawach wiadomości specjalne wyrażane przez biegłych sądowych.

Wynagrodzenie należne powodce należało ustalić metodą wyceny roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości przesyłowych i określenia jego wartości w czasie, za który powódka domaga się wynagrodzenia. Metoda przyjęta przez biegłą K. S. (1) uwzględnia wszystkie przyjęte w procedurze wyceny takiego roszczenia kryteria, w tym cenę nieruchomości i możliwość współkorzystania z nieruchomości, na której położony jest gazociąg. Skarżąca nie podważyła skutecznie opinii biegłego w zakresie takiej

wyceny, koncentrując się na nieprawidłowym obszarze strefy ochronnej, który to zarzut - jak wyżej wskazano był nieuzasadniony.

W tej sytuacji Sąd odwoławczy uznał opinie i wyjaśnienia biegłej K. S. (1) za przekonujące i oparł się na wyliczeniach tej biegłej zawartych w opinii uzupełniającej z dnia 26 listopada 2015 r. (k. 1368). Przy ustaleniu wysokości roszczenia, Sąd drugiej instancji ponadto uwzględnił powierzchnię zajęta przez urządzenia przesyłowe na nieruchomości powodów, wynikającą z opisu geodety M. J., sporządzonej w sprawie sygn. I Ns 467/13 (k.1284).

W rezultacie, wartość roszczenia powodów według opinii tej biegłej jest wyższa niż przyjął Sąd Okręgowy i dla łącznej powierzchni (...) wynosi 82.471,35 zł (8.650,19 zł + 5.310,72 zł + 68.510,44 zł). W tej sytuacji należało zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 2 poprzez zasądzenie na podstawie art.244 i art.245 k.c. dalszej kwoty 42.850,35 zł (82.471,35 zł - 39.621 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2012 r. do dnia zapłaty oraz w konsekwencji w punkcie 3 i 4, dotyczącym kosztów postępowania. Zmiana merytorycznego rozstrzygnięcia doprowadziła bowiem do innych proporcji wygrania sprawy (powodowie w 63% zaś pozwany w 37%), co ma znaczenia dla określenia należnych stronom kosztów, według zasady stosunkowe ich rozdzielenia (art.100 zdanie pierwsze k.p.c.).

W tej sytuacji, na podstawie art.386 § 1 k.p.c. i art.108 § 1 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I wyroku.

W pozostałym zakresie apelacja powodów jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na podstawie art.385 k.p.c. (punkt II wyroku).

Apelacja pozwanego jako bezzasadna została oddalona w całości (punkt III).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art.100 zdanie pierwsze k.p.c. oraz art.108 § 1 k.p.c., ustalając, że powodowie wygrali sprawę wywołaną własną apelacją w 47%, zaś w sprawie wywołanej apelacją pozwanej w całości. Szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania za instancję odwoławczą pozostawiono referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w Gdańsku, według zasady stosunkowego ich rozdzielenia.